

Telegraful Român

Anul 162 • nr. 13-14

1 aprilie 2014

SINODUL PANORTODOX

SINODUL PANORTODOX sau Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe?

Sinodalitatea este o componentă fundamentală a organizării și funcționării Bisericii Ortodoxe. Cele șapte Sinoade Ecumenice, desfășurate între anii 325 și 787, reprezintă până astăzi modelul de luare a unor

decizii normative pentru întreaga Biserică. Pe parcursul mileniului al II-lea al erei creștine, Biserica Ortodoxă nu a mai putut organiza Sinoade Ecumenice, dar a recurs mereu la organizarea unor sinoade locale sau regionale. În secolul al XVII-lea au avut loc o serie de sinoade numite, din punct de vedere tehnic, „pan-ortodoxe”, deși unele dintre ele au avut doar caracterul unui sinod endemic, adică o adunare a episcopilor prezenți în acel moment în Constantinopol. Calitatea de sinod panortodox a fost acordată acelor sinoade mai ales în urma receptării lor ca atare de întreaga Biserică Ortodoxă. Necesitatea convocării unui sinod al întregii Bisericii Ortodoxe s-a făcut apoi tot mai simțită la sfârșitul

secolului al XIX-lea, mai ales în urma apariției mai multor Biserici Ortodoxe Autocefale, a problemelor legate de Diaspora ortodoxă și, nu în ultimul rând, a necesității formulării unei strategii comune a tuturor Bisericilor Ortodoxe în relațiile lor cu lumea și cu celelalte Biserici creștine. În acest sens, la scurtă vreme după întronizarea sa ca Primat al Bisericii Ortodoxe Române, mitropolitul Miron Cristea a adresat, în anul 1920, o scrisoare irenică Patriarhiei Ecumenice, prin care găsea „necesar ca – în interesul bunei rezolvări a unor chestiuni bisericești, care bat la poarta tuturor țărilor cu credincioși ortodocși și în interesul întăririi unității atât de folositoare pentru toți a unei Biserici Ortodoxe răsăritene de pretutindeni – să reluăm firul atât de mult întrerupt al consfătuirilor în soboare comune ale tuturor Bisericilor care mărturisesc apostolica credință răsăriteană” (Pr. dr. Gh. Soare, *De la Vatopedi la Rhodos*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul LXXIX (1961), nr. 9-10, p. 844).

Unul din cele șapte puncte de pe ordinea de zi a Congresului Panortodox organizat de Patriarhul Ecumenic Meletie al IV-lea (1921-1923), între 10 mai și 8 iunie 1923, la Constantinopol/Istanbul, unde Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de arhimandritul Iuliu Scriban și de senatorul Petre Drăghici de la Sibiu, a fost propunerea

Mitropolitului Nicolae Bălan (1920-1955) de la Sibiu, de a se organiza la nivel panortodox, în anul 1925, aniversarea a 1600 de ani de la Sinodul I Ecumenic. Congresul a salutat cu bucurie această propunere și a recomandat Patriarhiei Ecumenice să ia inițiativa organizării unui **Sinod Panortodox**, ca astfel acest eveniment să fie sărbătorit cu demnitate de întreaga Biserică și nu doar la nivel local. Acest congres a recomandat, în același timp, ca la acest sinod să fie invitate toate Bisericile care mărturisesc Simbolul de credință de la Niceea, deci nu numai Bisericile Ortodoxe. Cu aceste precizări, congresul nu s-a rezumat doar la celebrarea Primului Sinod Ecumenic, ci a propus convocarea unui Sinod Panortodox, astfel încât inițiativele Patriarhiei Ecumenice pe parcursul

secolului al XX-lea au avut în această hotărâre o bază panortodoxă. Cea mai cunoscută recomandare a Congresului din 1923 a fost însă îndreptarea calendarului iulian, potrivit unui calcul diferit față de calculul care stă la baza calendarului gregorian, astfel că majoritatea Bisericilor Ortodoxe, cu excepția Patriarhiei Ierusalimului, a Bisericii Ortodoxe Ruse și a Bisericii Ortodoxe Sârbe, au

îndreptat calendarul, astfel că problema calendarului s-a complicat și mai mult și a devenit una din temele care nu pot fi clarificate decât la nivel panortodox.

În spiritul hotărârilor din 1923, Patriarhul Ecumenic Grigorie al VII-lea (1923-1924) a adresat tuturor Bisericilor Ortodoxe o enciclopică, la 27 mai 1924, prin care convoca pentru anul 1926 un Sinod Panortodox, care ar fi trebuit să aibă loc la Muntele Athos. Această convocare s-a dovedit însă ca irealistă, întrucât nimic nu era pregătit, iar cei care au respins recomandarea îndreptării calendarului din 1923 l-ar fi folosit în favoarea lor, astfel Patriarhia Ecumenică a amânat *sine die* convocarea acestui sinod. Și totuși, prin această măsură, ideea convocării unui sinod al întregii Biserici Ortodoxe nu era cu totul respinsă, ci numai precizată în sensul că un astfel de sinod trebuia foarte bine pregătit, iar în acest context a apărut și ideea unor faze de pregătire, inclusiv aceea a unui Pro-Sinod, care să pregătească chiar un Sinod Ecumenic, deși nimeni nu știa exact în ce ar putea consta acest Pro-Sinod și prin ce s-ar deosebi de o conferință pregătitoare. În urma acestor discuții, la 1 mai 1926, Patriarhul Ecumenic Vasile al III-lea (1925-1929) a adresat

(continuare în p. 4)

Pr. prof. dr. Viorel IONIȚĂ

Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe sau sinodalitatea „ca singură cale de apărare a unității Bisericii”

Primăvara acestui an a debutat cu un eveniment providențial pentru întreaga Biserică Ortodoxă, respectiv, Sinaxa Întâistătorilor Bisericilor Ortodoxe, desfășurată în perioada 6-9 martie a.c., în Biserica „Sfântul Gheorghe” din Fanar, sinaxă încheiată cu oficierea Sfintei Liturghii, pe data de 9 martie, de Duminica Ortodoxiei, tot în istorica Catedrală patriarhală de pe malurile Bosforului.

Din felul în care acest eveniment a fost prezentat în presa bisericească din România, s-a observat lipsa unei prezentări *in extenso* a cuvântării Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I de la deschiderea Sinaxei, după săvârșirea slujbei de Te Deum, din data de 6 martie a.c. Remarcând că această cuvântare, dincolo de spiritul sintetic și profund al ei, conține și germenii discuțiilor purtate pe întreg parcursul desfășurării acestui eveniment panortodox unic, cât și aspecte care se regăsesc în Mesajul final al Întâistătorilor prezenți la evenimentul în cauză, am considerat oportună prezentarea sintetică a conținutului cuvântării Sanctității Sale, în rândurile ce urmează.

Dând slavă lui Dumnezeu pentru întrunirea Sinaxei Întâistătorilor Bisericilor Ortodoxe, considerată „un mare eveniment, deopotrivă binecuvântat și istoric”, Patriarhul Bartolomeu I i-a chemat pe cei prezenți ca împreună „prin rugăciune stăruitoare, să căutăm povățuire de Sus pentru munca care ne stă în față”. După o succintă referire la Întâistătorii Bisericilor Ortodoxe mutați – din 1992 până în prezent – la Domnul, care au susținut eforturile unei comunicări panortodoxe responsabile, Sanctitatea Sa a prezentat o serie de aspecte legate de provocările contemporaneității, aspecte ce constituie și o justificare atât a prezentei Sinaxe, cât și a unei accelerate atitudini de convocare a Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe.

Între aceste aspecte, se numără persecutarea credinței în anumite regiuni ale lumii, tendință manifestată prin persecuții, crime sau chiar răpiri. În acest context, „suntem

(continuare în p. 5)

Diac. Dr. Habil. Ștefan TOMA

Sfântul și Marele Sinod Panortodox din perspectiva creștinismului global

Introducere

Este de la sine înțeles că noi ortodocșii suntem foarte interesați de tot ceea ce este legat de Sfântul și Marele Sinod Panortodox (numit în continuare *Sinod*), în primul rând pentru că ne vizează în mod direct. Uităm adesea însă faptul că acesta trezește un mare interes în rândul celorlalți creștini pe care i-am putea numi „neortodocși”. Interesul lor este legat mai ales de faptul că un astfel de *Sinod* ar trebui să ia decizii care, în mod direct sau indirect, vor influența și viața celorlalte tradiții creștine. O simplă privire asupra agendei propuse pentru *Sinod* ne va lămuri în această privință. Bineînțeles că punctele 8, 9 și 10 de pe agendă – anume „Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine”, „Ortodoxia și mișcarea ecumenică” și „Contribuția Bisericilor Ortodoxe locale la realizarea idealurilor creștine de pace, libertate, frățietate și dragoste între popoare și înlăturarea discriminărilor rasiale” – prezintă un interes prioritar, dar și celelalte puncte – diaspora, autonomia și autocefalia, calendarul, impedimentele la căsătorie și postul – nu sunt lipsite de importanță pentru ceilalți creștini. Prin urmare, trebuie să fim pe deplin conștienți că organizațiile ecumenice și tradițiile creștine urmăresc cu mare atenție tot ceea ce este legat de *Sinod*.

Acum când, după sinaxa de la Constantinopol, 6-9 martie 2014, a înfăptășitorilor Bisericilor Ortodoxe locale, avem – spre surprinderea și bucuria tuturor – o dată fixată a *Sinodului* pentru 2016, propun câteva reflecții asupra acestuia din perspectiva creștinismului global. Mai întâi voi argumenta că întregul proces de concepere și pregătire a *Sinodului*, deși este profund ancorat și inspirat, în primul rând, din tradiția ortodoxă a organizării sinoadelor, a fost influențat și impulsionat de dezvoltări și dinamici prezente în celelalte tradiții creștine, precum și în cadrul organizațiilor ecumenice. Apoi voi argumenta în favoarea invitării la *Sinod* și a altor tradiții creștine, cu statut de observator. Prezentul articol va cuprinde în final, în loc de concluzie, o încercare de integrare a *Sinodului* în tendințele actuale ale creștinismului global.

Impulsuri venite din partea altor tradiții creștine și a organizațiilor ecumenice

S-a afirmat adesea, în opinia mea cu argumente solide, că dorința convocării unui sinod cu adevărat panortodox în care să se discute problemele ardente ale Ortodoxiei există de mai multe secole, însă din cauza problemelor politice (și politico-eceziale ar mai trebui adăugat) Ortodoxia nu a reușit de mai multe secole organizarea unui astfel de sinod. Ultimul sinod care ar putea fi numit „panortodox” prin reprezentativitatea lui a fost cel de-al Șaptelea Sinod Ecumenic (787) sau, după alții, sinodul din 879-880 de la Constantinopol care l-a repus în scaunul patriarhal pe Fotie (858-867; 877-886). De-a lungul secolelor au fost organizate numeroase sinoade interortodoxe cu participarea unor delegați din mai multe Biserici Ortodoxe, însă niciunul dintre ele nu a fost atât de reprezentativ încât să poată fi numit „panortodox”. Sinodalitatea ortodoxă s-a manifestat astfel, însă nu în mod plenar. Convocarea unui *Sinod* în 2016 – la capătul unui proces care a început în anii '20 ai secolului trecut – este o manifestare a acestei dorințe de veacuri și este posibilă, printre altele, datorită lipsei unei instabilități politice majore. Bisericile Ortodoxe au scăpat atât de turcocrăție, cât și de comunism și pot să se concentreze asupra problemelor lor ardente, care trebuie discutate imediat. Nu trebuie însă să uităm nici impulsul venit din partea organizațiilor ecumenice și al altor tradiții creștine. Vreme de mai multe decenii, organizațiile ecumenice – și în primul rând Consiliul Mondial al Bisericilor (CMB) – au oferit ortodocșilor posibilitatea de a se întâlni între ei. Reprezentate în CMB mai ales de ierarhi de primă mărime ai Sfintelor lor Sinoade, Bisericile Ortodoxe au reușit să se apropie mai mult și să discute despre propriile lor probleme și provocări, inclusiv despre *Sinod*. Potrivit unor ierarhi ortodocși cu îndelungă experiență, CMB ar

fi fost vreme de decenii singura platformă de întâlnire regulată între ortodocși.

Dincolo de oferirea posibilității de întâlnire regulată între ortodocși, CMB și organizațiile ecumenice au mai dat ortodocșilor posibilitatea de a vedea că alte tradiții creștine au o intercomuniune manifestată în mod organizat și sistematic. Astfel, marile tradiții creștine, precum: anglicanismul, lutheranismul, tradiția reformată, meto-dismul etc., și-au creat așa-numitele „comuniuni creștine mondiale” în care și prin care comuniunea și lucrarea permanentă dintre ele este organizată instituțional. Acest mod de organizare modern i-a stimulat și pe ortodocși să-și manifeste comuniunea și să-și discute propriile probleme apelând la instrumentele proprii de organizare și dezbateră. Mulți ortodocși au realizat că de fapt Ortodoxia este singura tradiție creștină semnificativă din cadrul CMB care nu este constituită într-o organizație ortodoxă globală. S-a argumentat, pe bună dreptate, că o astfel de organizație nu ar fi întru totul în linia tradiției ortodoxe și că de fapt Ortodoxia are propriile ei mecanisme de organizare și manifestare a intercomuniunii și de dezbateră a propriilor provocări și probleme, numai că – trebuie să recunoaștem – acestea nu sunt pe deplin funcționale. Nu trebuie uitat că, inspirați foarte probabil de organizarea altor confesiuni în comunități creștine mondiale, anumiți teologi ortodocși au propus constituirea unui secretariat permanent de pregătire a *Sinodului*, în care să fie reprezentate toate Bisericile Ortodoxe. Varianta aleasă de recenta sinaxă pentru pregătirea *Sinodului* a fost constituirea unui comitet pregătitor presinodal, probabil și pentru faptul că formarea unui astfel de secretariat permanent cu largă reprezentativitate necesită mult timp de pregătire și organizare.

Fără îndoială că sistemul romano-catolic de manifestare a intercomuniunii și dezbateră a problemelor, care – nu avem cum să negăm evidența – funcționează mult mai bine decât în tradiția ortodoxă, a stimulat procesul preconiliar. Mai ales organizarea Conciliului Vatican I a stimulat procesul de pregătire a *Sinodului*, așa cum recent a subliniat teologul rus Cyril Hovorun. [Vorbind despre procesul de pregătire a *Sinodului* el a afirmat: „...În special Vatican II i-a inspirat pe ortodocși să accelereze procesul de pregătire pentru sinodul panortodox” (The Fragile Promise of the Pan-Orthodox Council in The Catholic World Report); vezi http://www.catholicworldreport.com/Item/3001/the_fragile_promise_of_the_panorthodox_council.aspx.] Dacă organizarea unui astfel de sinod a fost posibilă în Biserica Romano-Catolică, de ce nu ar fi posibilă și în Biserica Ortodoxă? Dacă un astfel de stimul a fost bine-venit, nu același lucru se poate spune despre influențarea anumitor teologi din cadrul Patriarhiei Ecumenice, care se lasă ușor atrași de principiile primatului papal. Mă refer aici mai ales la recente afirmații ale Mitropolitului Elpidophoros Lambriniadis că primatul Patriarhului Ecumenic nu are egal în rândul celorlalți înfăptășitori ai Bisericilor Ortodoxe. [Vezi studiul lui *First without equals* publicat pe <http://www.patriarchate.org/documents/first-without-equals-elpidophoros-lambriniadis>.]

Un ultim aspect la care doresc să mă refer este legat de modul în care se vor lua deciziile la *Sinod*, anume prin consens, așa cum au cerut mai ales reprezentanții ruși și români în sinaxă, și nu prin vot, cum și-ar fi dorit mai ales grecii. Unul dintre argumentele în favoarea consensului a fost acela că ortodocșii au reușit să impună consensul ca mod de luare a deciziilor în organizațiile ecumenice, prezentându-l drept un principiu decizional specific tradiției noastre. A sosit acum momentul ca acest principiu să fie utilizat în cadrul *Sinodului*. Iată cum valorile pe care le considerăm specific ortodoxe și pe care le-am împărtășit altora în mișcarea ecumenică ajung să fie folosite în cadrul forurilor decizionale interortodoxe.

Participarea altor tradiții creștine la Sfântul și Marele Sinod Panortodox

Potrivit deciziei sinaxei, la *Sinod* fiecare Biserică Ortodoxă autocefală va fi reprezentată de 24 de episcopi, plus primatul ei. Dacă, într-adevăr, modelul suprem pentru

constituirea unui astfel de *Sinod* este sinodul ecumenic, atunci cu siguranță că ar fi trebuit să se ofere reprezentativitate și preoților și diaconilor, ba chiar și mirenilor. Dacă principiul de reprezentare decis de sinaxă ar fi funcționat la Sinodul I Ecumenic, atunci diaconul Atanasie, care a rămas în istoria Bisericii drept Sfântul Atanasie cel Mare, nu ar fi putut participa la sinodul de la Niceea și, probabil, nici nu ar fi devenit un mare apărător al Ortodoxiei. Decizia recentei sinaxe ridică o problemă de natură practică: unele Biserici Ortodoxe (precum cele din Cipru, Polonia, Ținuturile Cehe și Slovacia, Albania) nu au 24 de episcopi. Inițial s-a propus ca acele Biserici Ortodoxe care au mai mulți episcopi să „împrumute” delegați episcopali celorlalte Biserici Ortodoxe, însă propunerea a fost respinsă. Se pare că mai agreeată este propunerea, venită din partea Arhiepiscopului Anastasios, primatul Bisericii Ortodoxe a Albaniei, ca bisericile în cauză să aibă posibilitatea de a completa numărul de delegați cu preoți și diaconi. Dacă această propunere va fi, într-adevăr, acceptată, atunci înseamnă că unele Biserici vor avea o reprezentare exclusiv episcopală, iar altele a întregului cler, ceea ce ar duce automat la o reprezentare inegală. Deocamdată, sigur este doar faptul că preoții și diaconii pot fi implicați doar în procesul de pregătire a *Sinodului*.

Decizia Sinaxei nu ne spune nimic despre participarea altor biserici la *Sinod*. Înainte de a vorbi despre acest lucru însă, trebuie spus că nu se stipulează nimic despre participarea sau reprezentarea acelor Biserici Ortodoxe cu statut canonic considerat incert, cum este, de exemplu, Biserica Ortodoxă în America. Sunt întru totul convinși că această categorie de biserici ar trebui invitate la *Sinod* cu un oarecare statut, fie de „invitat special”, fie de „observator”, de vreme ce una dintre probleme Ortodoxiei mondiale de la începutul secolului al XXI-lea – care are nevoie de urgentă rezolvare – este și realitatea că niciodată în istorie nu a trăit un procent atât de ridicat de ortodocși în cadrul unor biserici care se consideră ortodoxe, dar au un statut canonic incert.

Legat de reprezentarea altor tradiții creștine la *Sinod*, mă întreb, pur și simplu, dacă este posibilă organizarea unui astfel de *Sinod* fără a invita, cu statut de „oaspeți” sau „observatori”, celelalte mari tradiții creștine. Experiența ecumenică de mai multe decenii, precum și faptul că ortodocșii au fost invitați cu statutul de observator la Vatican II, precum și la marile întâlniri ale altor tradiții creștine, mă fac să cred că este greu de conceput ca la *Sinod* principalele tradiții creștine „neortodoxe” să fie cu totul absente. Până la urmă, scurtul și în multe privințe laconicul „Comunicat al Primaților Bisericilor Ortodoxe” [Vezi <http://www.patriarchate.org/documents/synaxis-2014-communication>] emis după sinaxa din martie dovedește faptul că problemele Ortodoxiei sunt comune cu cele ale altor biserici. Astfel, a fost imposibil să nu se amintească și numele mitropolitului ortodox sirian (necalcendonian) de Alepo, Yohanna Ibrahim, de vreme ce a fost răpit împreună cu mitropolitul ortodox răsăritean din același oraș din Siria. Trebuie avut în vedere că statutul de „observator” sau „oaspete” nu ar permite accesul la sesiunile de dezbateră și, prin urmare, ortodocșii nu ar trebui să se simtă în niciun fel incomodați de reprezentanții altor biserici. O soluție „de compromis” ar fi invitarea reprezentanților altor tradiții creștine și eventual a principalelor organizații ecumenice la ultima ședință a *Sinodului* pe care cu toții ne-o dorim să fie solemnă și plină de rezultate pozitive. Ar mai fi de spus aici doar că lipsa oricărei reprezentări a altor tradiții creștine ar fi împotriva spiritului procesului de pregătire preconiliar.

În final, doresc să subliniez un singur aspect: accelerarea procesului de organizare a *Sinodului* se datorează unor cauze multiple – unele dintre ele amintite în acest articol. Acest proces însă se înscrie perfect într-o tendință general observată în creștinismul global: încercarea marilor tradiții creștine de a-și întări unitatea internă spre a face față mai bine multiplelor provocări ale lumii actuale.

Pr. Lect. Dr. Daniel BUDA, Sibiu/Geneva

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Duminică, 2 martie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din localitatea Lisa, Protopopiatul Făgăraș II. L-a hirotesit într-un *sachelar* pe P.C. Pr. paroh Sergiu Dudan. De asemenea, l-a hirotesit într-un *duhovnic* pe P.C. Pr. Florin Gheorghiu de la Parohia Dacia, Protopopiatul Rupea. În aceeași zi, Î.P.S. Sa a primit la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus pe domnul Mugur Isărescu, guvernatorul Băncii Naționale a României.

Luni, 3 martie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. Seara, a oficiat, la Catedrala mitropolitană, slujba Pavcerniței Mari și Canonul cel Mare al Sf. Andrei Criteanul. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Marti, 4 martie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. La reședința mitropolitană, a prezidat ședința administrativă a Permanenței Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului, la care au participat și protopopii eparhiali. Seara, a oficiat la Catedrala mitropolitană slujba Pavcerniței Mari și Canonul cel Mare al Sf. Andrei Criteanul.

Miercuri, 5 martie. A avut program de lucru la cabinet. A participat, la capela Facultății de Teologie, la slujba Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite. Seara, a oficiat, la Catedrala mitropolitană slujba Pavcerniței Mari și Canonul cel Mare al Sf. Andrei Criteanul.

Joi, 6 martie. A vizitat Schitul „Nașterea Maicii Domnului” din localitatea Bazna, jud. Sibiu. Seara, a oficiat, la Catedrala mitropolitană, slujba Pavcerniței Mari și Canonul cel Mare al Sf. Andrei Criteanul.

Vineri, 7 martie. A participat la ceremonia de absolvire și repartizare în prima funcție a absolvenților cursului de bază de la Centrul de Instruire pentru Comunicații și Informații „Decebal”. A oficiat un serviciu religios și a adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare. În aceeași zi, Î.P.S. Sa a primit la reședința mitropolitană vizita membrilor consiliului de acordare a burselor pentru studenții români din partea Fundației „Brot für die Welt”. A participat, la capela Facultății de Teologie, la slujba Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite.

Duminică, 9 martie. A săvârșit Sfânta Liturghie la Catedrala mitropolitană din Sibiu. A dat citire Scrisorii pastorale a Sfântului Sinod către clerul și credincioșii Bisericii noastre, transmisă cu prilejul prăznirii Duminicii Ortodoxiei.

Luni, 10 martie. A avut program de audiențe. A prezidat ședința Permanenței Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Marti, 11 martie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat, la Facultatea de Teologie, comisia de examinare pentru capacitate preotească.

Miercuri, 12 martie. A avut program de lucru la cabinet. A participat, la capela Facultății de Teologie, la slujba Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite.

Joi, 13 martie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Vineri, 14 martie. A participat, la Sala Thalia din Sibiu, la manifestarea culturală „Din Sibiu pentru Sibiu”.

Duminică, 16 martie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din localitatea Rod, Protopopiatul Săliște. În aceeași zi, a vizitat și Centrul Social-Cultural din localitatea Copșa Mică, jud. Sibiu.

Luni, 17 martie. A avut program de audiențe. A prezidat ședința Permanenței Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Marti, 18 martie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. A avut program de audiențe și lucrări de birou. În aceeași zi, la sediul Protopopiatului Săliște, Î.P.S. Sa a prezidat ședința administrativă cu preoții din protopopiat și l-a instalat pe noul protopop, Pr. Petru Toader Damian.

Miercuri, 19 martie. La sediul Protopopiatului Agnita, a prezidat ședința administrativă cu preoții din protopopiat și l-a instalat pe noul protopop, pr. Mihai Naicu. În aceeași zi, Î.P.S. Sa a fost prezent la sediul Protopopiatului Rupea, unde a prezidat ședința administrativă cu preoții din protopopiat și l-a instalat pe noul protopop, pr. Alexandru Petrica. După-amiaza, în localitatea montană Bălea Lac, jud. Sibiu, a oficiat slujba de sfințire a unei Troițe amplasate în centrul stațiunii.

Joi, 20 martie. A prezidat ședința anuală a membrilor CAR din cadrul Arhiepiscopiei Sibiului. În aceeași zi, în localitatea Petrești, jud. Alba, împreună cu Înaltpreasfințitul Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Înaltpreasfințitul Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei, și un sobor de preoți și diaconi, Î.P.S. Sa a oficiat slujba înmormântării pentru părintele Alexandru Coman. A adresat familiei îndoliată și credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură și de mângâiere.

Vineri, 21 martie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Duminică, 23 martie. A oficiat Sf. Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din localitatea Sebeșu de Jos, Protopopiatul Avrig. În cadrul Sfintei Liturghii, Î.P.S. Sa l-a hirotonit *diacon* pe teologul Sevastian Gheorghiasa. La sfârșitul slujbei, l-a hirotesit într-un *iconom* pe P.C. Pr. paroh Ilie Ardelean.

Luni, 24 martie. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Marti, 25 martie. Î.P.S. Sa a slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din orașul Cisnădie. A oficiat slujba de sfințire a picturii murale. În cadrul Sfintei Liturghii l-a hirotonit într-un *preot* pe diaconul Sevastian Gheorghiasa pe seama Parohiei Bogatu Român, Protopopiatul Săliște. La sfârșit, a acordat distincția eparhială „Crucea Șaguniană pentru mirenii” domnului Gheorghe Huja, primarul orașului Cisnădie.

Miercuri, 26 martie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. A participat la Liceul „Constantin Brâncoveanu” din municipiul Făgăraș la lansarea Campaniei „Ajutăm împreună”, desfășurată de SC Kaufland România. A avut loc predarea oficială a materialului didactic. În aceeași zi, la sediul protopopiatului Făgăraș, Î.P.S. Sa a prezidat ședința administrativă cu preoții din protopopiat. Seara, a vizitat șantierul Catedralei „Sfântul Ioan Botezătorul” din aceeași localitate.

Joi, 27 martie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. Seara, în aula Facultății de Drept „Simion Bărnuțiu” din Sibiu, Î.P.S. Sa a susținut conferința „Post și Euharistie”.

Vineri, 28 martie. A avut program de lucru la cabinet.

Duminică, 30 martie. A săvârșit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Buna Vestire” din Sibiu. În cadrul slujbei, l-a hirotonit pe diaconul Mihai Roman într-un *preot* pe seama Parohiei Călbăș, Protopopiatul Mediaș.

Luni, 31 martie. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

ECUMENICA

Patriarhul Mor Ignatius Zakka I Iwas al Bisericii Ortodoxe Siriene a trecut la cele veșnice la data de 21 martie a.c. la Kiel în Germania, unde se afla la tratament datorită unei îndelungate boli de rinichi. Născut la 21 aprilie 1933 la Mosul, Irak, a devenit patriarh al Bisericii Ortodoxe Siriene din poziția de arhiepiscop de Mosul, fiind întronizat la Damasc la 14 septembrie 1980. În calitate de al 121-lea patriarh al Bisericii Ortodoxe Siriene, a reorganizat viața acestei biserici, construind un nou sediu patriarhal, cu un seminar teologic, la Mănăstirea „Sf. Efrem” din Saidnaya, lângă Damasc (inaugurat la 14 sept. 1996). A fost profund implicat în dialogul ecumenic. Președinte al Consiliului Mondial al Bisericilor între 1998-2006, el a fost deschis pentru dialog, mai ales cu Biserica Ortodoxă, realizând un acord de comuniune, în anumite condiții, cu Patriarhia Ortodoxă a Antiohiei condusă atunci de Preafericitul Ignatie al IV-lea Hazim (1979 – † 5 decembrie 2012). Între cei doi patriarhi a existat o sinceră prietenie. În 2001 l-a întâlnit pe papa Ioan Paul al II-lea în timpul vizitei sale la Damasc. În India, unde există două Biserici Ortodoxe Siriene – una dependentă de Patriarhia Antiohiei și o alta autocefală, Biserica Ortodoxă Siriană Malankara –, Patriarhul Zakka a avut o atitudine inflexibilă, sprijinind prin toate mijloacele, inclusiv mai multe vizite, Mitropolia dependentă de Damasc. Patriarhul Zakka a fost martorul tragediei Bisericii sale din Irak, datorită războaielor din 1990-1991 și mai ales 2003-2011 și haosului ce a urmat acestora când biserici au fost distruse, iar mulți creștini au fost nevoiți să părăsească Irakul. În ultimii ani de viață a fost martorul extinderii aceluiași haos în Siria. Patriarhul Zakka a fost îngropat la 28 martie în Mănăstirea „Sf. Efrem” de lângă Damasc, Siria, ctitoria sa, după ce slujba înmormântării a avut loc, datorită războiului din Siria, cu o zi mai devreme la Beirut, Liban, cu participarea a numeroase delegații străine. Interimatul a fost asigurat de Mor Severius Hawa, Arhiepiscop de Bagdad și Mosul. La 31 martie Sinodul Bisericii Ortodoxe Siriene, întrunit la Mănăstirea „Sf. Iacob Baradeus” din Atchaneh, Liban, l-a ales ca patriarh pe Mor Chiril Efrem Karim, Arhiepiscop al acestei Biserici pentru coasta de est a Statelor Unite ale Americii. El va fi patriarh ortodox sirian sub numele de Mor Ignatius Efrem II. Patriarhul ales s-a născut în 1965 în Siria. A studiat teologie în Liban, Egipt și în Irlanda, unde, în 1994, a obținut doctoratul. A fost secretar personal al Patriarhului Zakka și profesor la Seminarul „Sf. Efrem”, înființat de acesta. Din 1996 a fost arhiepiscop în SUA. Alegerea lui este considerată o surpriză. Biserica Ortodoxă Siriană aparține tradiției ortodoxe orientale (necalcendoniene). La ora actuală are aproximativ 3,5 mil. de credincioși, dintre care 1,6 mil. în India. În ultimii ani diaspora acestei biserici a crescut datorită migrației credincioșilor spre SUA, Europa și Australia.

Încă un cleric străin a căzut victimă violențelor din Siria. Este vorba de preotul ieziuit de origine olandeză Frans van der Lugt ucis de un bărbat înarmat la 7 aprilie a.c. Potrivit informațiilor oferite de purtătorul de cuvânt al Vaticanului, ieziuitul Federico Lombardi, Părintele Frans, ar fi fost răpit, molestat și apoi împușcat lângă Homs de un bărbat înarmat. Guvernatorul Homsului, Talal al-Barazi a declarat că preotul ieziuit ar fi fost ucis de un membru al Frontului Al-Nusra, care ar fi o filială a organizației Al-Qaeda care operează în Siria. Părintele Frans era de 75 de ani și trăia din 1966 în Siria. În 1980 a fondat, lângă Homs, un centru spiritual numit „al Ard” (Casa), unde și-au găsit sălaș în jur de 40 de copii cu dizabilități mintale. La izbucnirea războiului civil din Siria, Părintele Frans a refuzat să părăsească locașul lui, situat în partea veche a orașului Homs, puternic afectat de război. Din corespondența sa cu diferiți parteneri rezultă că Părintele Frans întreținea cu greu așezământul și se plânga de lipsa medicamentelor. Războiul din Siria a cauzat numeroase victime în rândul clerului creștin. Mai ales clericii de origine străină care nu au părăsit Siria au de suferit întrucât sunt percepuți de către extremiștii musulmani drept agenți ai unor puteri străine.

Diocesa anglicană a Provinciei Africii Centrale va construi o universitate de mari dimensiuni lângă Harare, în Zimbabwe, a anunțat episcopul anglican de Harare, Chad Gandiya. Universitatea se va axa mai ales pe științe medicale și este considerată a fi o necesitate pentru Zimbabwe, precum și pentru țările învecinate, pe fondul creșterii populației din această regiune a Africii. Universitatea va fi capabilă să educe în jur de 8000 de studenți. Provincia Anglicană a Africii Centrale include patru țări: Botswana, Malawi, Zambia și Zimbabwe.

Rubrică realizată de
Pr. Lect. Dr. Daniel Buda, Sibiu/Geneva

Sinodul Panortodox sau Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe?

(urmare din p. 1)

o enciclopică tuturor Întâistătătorilor Bisericii Ortodoxe, prin care le cerea părerea în legătură cu perspectiva convocării unor congrese sau conferințe pregătitoare, precum și a unui Pro-Sinod constituit din reprezentanții tuturor Bisericii Ortodoxe, care să fie premergător viitorului Sinod Ecumenic. Pe această linie, Patriarhul Ecumenic Fotie al II-lea (1929-1935) a convocat, la data de 8 mai 1930, întrunirea unei Conferințe interortodoxe pentru elaborarea listei temelor și a metodologiei de lucru a unui eventual Pro-Sinod. Această conferință s-a desfășurat între 8 și 23 iunie 1930 la Mănăstirea Vatoped, din Muntele Athos, și a adoptat o listă cu 17 teme foarte complexe, socotite ca cele mai urgente de rezolvat la nivel panortodox. Pe lângă stabilirea listei temelor, această comisie interortodoxă a mai stabilit ca la viitorul Pro-Sinod fiecare Biserică Ortodoxă să participe cu câte o delegație compusă din doi arhieri și însoțită de maximum doi consilieri. Tot atunci s-a discutat și chestiunea procedurii de votare la Pro-Sinod și, ținând seama de experiența legată de receptarea hotărârilor Congresului Panortodox din 1923, s-a precizat că nici conferința pregătitoare și nici chiar viitorul Pro-Sinod nu pot lua hotărâri obligatorii, ci numai Sinodul Ecumenic.

Perspectivile convocării unui sinod al întregii Biserici Ortodoxe, inclusiv cele legate de denumirea acestui sinod și de tematica lui, au fost discutate la Primul Congres al Facultăților de Teologie Ortodoxă, desfășurat la Atena, între 29 noiembrie și 6 decembrie 1936. Participanții la acest congres erau de părere că hotărârile importante și normative pentru Biserica Ortodoxă nu pot fi luate decât de un Sinod Ecumenic, care însă nu poate fi convocat fără o pregătire adecvată și care ar include, printre altele, raportul Bisericii Ortodoxe față de celelalte Biserici creștine. Până în momentul când Biserica Ortodoxă va fi în măsură să poată convoca un Sinod Ecumenic, aceasta trebuie să recurgă la alte modalități pentru a putea rezolva chestiunile urgente, cum ar fi și aceea a calendarului. Printre aceste modalități ar fi, în primul rând, o mai strânsă colaborare între toate Bisericele Ortodoxe, iar, după majoritatea teologilor prezenți la acel congres, să se convoace un sinod general al Bisericii Ortodoxe, respectiv un Sinod Panortodox. Din nefericire toate aceste dezbateri, ca, de altfel, întreaga activitate legată de pregătirea unui sinod al Bisericii Ortodoxe, au fost blocate de tragedia legată de cel de al II-lea Război Mondial, care a întârziat aceste preocupări cu aproape două decenii.

În perioada imediat următoare celui de al II-lea Război Mondial, cooperarea panortodoxă a fost reluată la inițiativa Patriarhiei Moscovei, prin organizarea, între 8 și 17 iulie 1948, a Consfătuirii Întâistătătorilor și reprezentanților Bisericii Ortodoxe, care, luând act de faptul că nu toate Bisericele Ortodoxe au îndreptat calendarul și pentru evitarea diferențelor cu privire la sărbătorirea Sfințelor Paști, a considerat că este obligatoriu pentru întreaga lume ortodoxă să celebreze sărbătoarea Sf. Paști numai după stilul vechi (iulian), în conformitate cu paschalia alexandrină. Cât privește sărbătorile fixe, Consfătuirea de la Moscova a apreciat că, până la elaborarea și ratificarea celui mai perfecționat calendar, fiecare Biserică autocefală poate să se folosească de calendarul care a intrat în uzul Bisericii respective. Potrivit acestor recomandări, majoritatea Bisericii Ortodoxe, inclusiv Biserica Ortodoxă Română, țin sărbătorile cu dată fixă, cum ar fi Crăciunul sau Boboteaza etc., după calendarul îndreptat, iar ciclul sărbătorilor pascale după calendarul vechi.

În deceniul al VI-lea al secolului trecut, Patriarhul Ecumenic Atenagoras (1948-1972) a reluat pregătirea unui Sinod Panortodox, prin convocarea celor patru Conferințe Panortodoxe, primele 3 desfășurate în insula Rhodos (1961, 1963, și 1964), iar cea de a 4-a la Chambésy (1968), lângă Geneva, în Elveția. Prima din aceste conferințe a formulat o listă de teme și mai complexă decât cea din 1930, cu 8 capitole, în care erau enumerate multe teme de doctrină, de cult și de viață practică a Bisericii. Aceste teme au fost recomandate fiecărei Biserici Ortodoxe spre studiu, dar s-a constatat curând că lista respectivă era prea lungă și că nu era necesar ca un eventual Sinod Panortodox să discute toate acele teme. De aceea, cea de a 4-a Conferință Panortodoxă a propus numai un număr limitat de teme și a recomandat precizarea denumirii sinodului care se pregătea, anume să fie intitulat **Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe**. Această denumire, care se folosește și astăzi, a fost făcută pe baza considerentelor că expresia de Sinod Panortodox este prea tehnică, precum și pentru faptul că statutul unui sinod depinde de receptarea lui de întreaga Biserică. Cu acel prilej s-a subliniat că în istoria Bisericii au existat sinoade care au fost convocate ca ecumenice, cum a fost cel de la Sardica din 343, dar care a fost receptat doar ca sinod local, iar alte sinoade cu

Autocefale și niciuna din Bisericele autonome, care sunt, de altfel, reprezentate prin Bisericele lor mame.

Secretariatul și Comisia Pregătitoare au elaborat materialele necesare pentru organizarea celor patru Conferințe Panortodoxe Presinodale, toate desfășurate la Chambésy, anume în 1976, 1982, 1986 și 2009. La prima din aceste conferințe a fost aprobată o listă cu 10 teme, spre a fi studiate și în legătură cu fiecare din ele să fie elaborat câte un text adoptat în unanimitate de aceste conferințe, texte care vor fi prezentate direct Sfântului și Marelui Sinod. Aceste 10 teme sunt:

1. Diaspora ortodoxă;
2. Autocefalia și modul în care trebuie să fie proclamată;
3. Autonomia și modul în care trebuie să fie proclamată;
4. Diptice (adică ordinea de întâietate a Bisericii în pomenirea liturgică);
5. Problema noului calendar;
6. Impedimente la căsătorie;
7. Postul și însemnătatea lui astăzi;
8. Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine;
9. Ortodoxia și Mișcarea ecumenică;
10. Contribuția Bisericii Ortodoxe locale la realizarea idealurilor creștine de pace, libertate, frățietate și dragoste

între popoare și înlăturarea discriminărilor rasiale.

Până în vara anului 2009, cele patru Conferințe Panortodoxe Presinodale au adoptat textele pregătitoare în legătură cu 7 din aceste teme, iar în decembrie același an Comisia Interortodoxă Pregătitoare a adoptat textul privind Autonomia, rămânând numai două teme, care s-au dovedit a fi mai dificile de rezolvat, anume Autocefalia și Dipticele. Întrucât aceste două teme necesită mai mult timp de studiu și reflecție, s-a făcut propunerea ca tematica Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe să includă numai cele 8 teme care au fost elaborate și adoptate în unanimitate la nivelul Conferințelor Panortodoxe Presinodale. Întrunirea (Synaxa) Întâistătătorilor celor 14 Biserici Ortodoxe, cu excepția Patriarhiei Antiohiei și a Bisericii Ortodoxe din Cehia

și Slovacia, din 6-9 martie a.c., a hotărât convocarea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe în perioada Rusaliilor din anul 2016. În vederea pregătirii Sinodului, s-a constituit un Comitet Interortodox, care se va întruni în toamna acestui an, va studia mai ales textele privind relațiile Bisericii Ortodoxe cu lumea, cu celelalte Biserici și cu Mișcarea ecumenică și va pregăti întrunirea celei de a 5-a Conferințe Panortodoxe Presinodale, pentru anul viitor, conferință care va avea mandatul să ia ultimele hotărâri în vederea organizării concrete a Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe. La acest sinod fiecare Biserică Autocefală va fi reprezentată de un număr de 24 de delegați, sinodul va fi prezidat de Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic, care va fi încadrat de Întâistătătorii celorlalte 13 Biserici Ortodoxe Autocefale. Fiecare Biserică va avea un singur vot, iar hotărârile se vor lua numai prin consens, adică dacă o singură Biserică se opune unei decizii din binecuvântate pricini, acea decizie nu se va mai putea lua. Cea mai înaltă instanță decizională înainte de Sfântul și Marele Sinod este Synaxa Întâistătătorilor Bisericii Ortodoxe, care se va mai întruni, dacă va fi nevoie, căci așa cum a propus Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la Synaxa recentă, ar fi foarte util dacă această instanță se va întruni cel puțin din doi în doi ani.

După anul 1968 a fost înființat de către Patriarhia Ecumenică, la Chambésy, Elveția, un Secretariat pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, condus de mitropolitul Elveției. Mai apoi a fost înființată și o Comisie Interortodoxă Pregătitoare a acestui Sinod, constituită din câte un ierarh ca membru și un teolog în calitate de consultant, din fiecare Biserică Ortodoxă. La Synaxa (întrunirea) Întâistătătorilor Bisericii Ortodoxe din octombrie 2008, la care Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Înaltpreasfințitul Mitropolit Laurențiu al Ardealului, s-a luat hotărârea ca la procesul de pregătire și desfășurare a Sfântului și Marelui Sinod să fie reprezentate în exclusivitate numai cele 14 Biserici Ortodoxe

Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe sau sinodalitatea „ca singură cale de apărare a unității Bisericii”

(urmare din p. 1)

chemați să ridicăm o voce de protest, nu ca și Biserici individuale izolate, ci ca o Biserică Ortodoxă unică și unită în întreaga lume”, spunea Sanctitatea Sa. Pericolul și procesul secularizării (ca atare) al unor societăți creștine consacrate, unde Biserica tinde să fie marginalizată în viața publică, iar principiile vieții morale, ale Evangheliei dezrădăcinate, constituie un alt aspect care trebuie să ne rețină atenția. Biserica Ortodoxă pune libertatea persoanei deasupra regulilor obiective și a valorilor. Forța și presiunea nu aparțin naturii și ethosului Ortodoxiei. Cu toate acestea: „O Biserică a Tradiției nu înseamnă o Biserică fosilizată, una care este indiferentă la provocările în desfășurare ale istoriei”, sublinia Patriarhul Bartolomeu I.

Data fiind existența și a unor curente radicale, Patriarhul Ecumenic a considerat oportun să afirme că „Biserica Ortodoxă a fost întotdeauna ecumenică în orientarea și în structura ei”! Misiunea ei a vizat toate neamurile, indiferent de rasă, culoare sau particularități psihice. „Abordarea ecumenică s-a manifestat întotdeauna în Biserică printr-un sens al respectului particularității fiecărui om, a mentalității și tradițiilor sale”.

Biserica Ortodoxă e chemată să manifeste vigilență față de progresele uriașe ale tehnologiei, care unește întreaga lume. Aceasta, deoarece tehnologia „este mediu de impunere a anumitor modele culturale, care nu sunt întotdeauna compatibile cu tradițiile particulare ale oamenilor”. Modificările genetice și rolul biotehnologiei, care implică anumite aspecte etice, nu au rămas nici ele trecute cu vederea. Sanctitatea Sa a amintit de Comitetul Interortodox de Bioetică, constituit tocmai pentru a demara o perspectivă ortodoxă unitară asupra aspectelor etice pe care genetica contemporană le impune. Până în prezent însă, Sanctitatea Sa consideră că acest Comitet Interortodox nu și-a împlinit misiunea, dată fiind reticența unor Biserici Ortodoxe locale de a se implica.

Netrecând cu vederea aspectul protecției mediului înconjurător și angajarea Bisericilor Ortodoxe în acest demers, *Primus-ul inter Pares* al Bisericii Ortodoxe s-a oprit asupra consecințelor crizei economice și a necesității apărării demnității persoanei umane. Șomajul în rândul tinerilor, creșterea sărăciei și incertitudinea viitorului trebuie să ne ducă spre valorificarea principiilor Evangheliei. „E important ca vocea Ortodoxiei să se facă auzită în abordarea acestor aspecte”, consideră Sanctitatea Sa.

Biserica Ortodoxă fiind „o comuniune de Biserici autonome și de Biserici autocefale”, ținând cont de realitățile momentului, trebuie să adopte anumite măsuri, ca să evite tensiuni pe zona de diasporă, măsuri care să nu altereze spiritul eclesiologiei ortodoxe.

Analiza importanței sistemului sinodal de conducere a Bisericii Ortodoxe, ca și anumite inadvertențe sesizate la scară panortodoxă au făcut obiectul unei analize pertinente a Patriarhului Ecumenic. Potrivit Sanctității Sale, sistemul sinodal, „aspect fundamental al vieții Bisericii”, funcționează mai mult sau mai puțin în interiorul Bisericilor Ortodoxe, fiind însă „complet absent în relațiile dintre ele”, aspect care generează o serie de probleme. În acest sens, Patriarhul Bartolomeu I făcea referire la anumite hotărâri adoptate în Conferințe cu caracter panortodox, unde au fost asumate de către reprezentanții Bisericilor, ca ulterior, Sinoadele unor Biserici Ortodoxe locale să le considere aplicabile sau nu, ca și când Sinodul unei Biserici Ortodoxe locale a luat locul Sinodului Ecumenic. Un alt aspect, ar fi incertitudinea creată în anumite cercuri, legată de cine e Întâiul în conducerea Bisericii Ortodoxe, ca și când Tradiția canonică eclesială a Bisericii Ortodoxe nu ar fi clară. Aceste aspecte fac simțit „riscul creării unei imagini a Ortodoxiei, ca fiind mai multe Biserici, dar nu Biserica cea Una”. În acest sens: „Suntem obligați să sprijinim sistemul sinodal, chiar și dincolo de limitele propriilor noastre Biserici. Suntem obligați să dezvoltăm conștiința Bisericii Ortodoxe „celei Una”, și doar prin conceptul de sinodalitate se poate atinge acest deziderat. La general vorbind, manifestăm semne de disoluție. Cerință

fundamentală pentru a convinge lumea este, în primul rând, unitatea noastră internă, a tuturor”, afirma Sanctitatea Sa.

Referindu-se la cele zece teme elaborate la consultările panortodoxe pentru agenda Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, datorită dificultății ajungerii la un consens, în privința modalității de proclamare a autocefaliei unei Biserici, dar și a ordinii în Diptice, Patriarhul Ecumenic afirma susținerea demarării procedurii de convocare a Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, fără abordarea acestor aspecte.

De asemenea, documentele deja existente, cu privire la relația Bisericii Ortodoxe cu celelalte Biserici, cu Mișcarea Ecumenică, vor fi revizuite de către un Comitet Interortodox, pentru a fi prezentate Sfântului și Marelui Sinod într-o manieră pertinentă cu realitatea vremii.

Patriarhul Bartolomeu I s-a referit apoi, la ceea ce prezenta Sinaxă Panortodoxă avea să clarifice: numărul de episcopi din fiecare Biserică Ortodoxă care vor lua parte la lucrările Sfântului și Marelui Sinod; modalitatea de vot, respectiv, unanimitate/consens sau majoritate, ca și locul desfășurării evenimentului. „Trebuie să-i convingem pe oameni că noi avem cuvântul vieții, mesajul nădejii și experiența iubirii. Și pentru a realiza aceasta, avem nevoie de validitate și credibilitate”, declara Sanctitatea Sa.

„Biserica Ortodoxă nu are un alt instrument de apărare a unității ei, exceptând sinodalitatea. Pregătirile nu pot fi niciodată perfecte. Să fim mulțumiți cu ce am reușit să hotărâm până acum. Să rezolvăm fără amânare – cu iubire și în acord cu Sfintele Canoane – orice diferență am mai putea avea în relațiile noastre... Să înaintăm înspre convocarea Sfântului și Marelui Sinod, cât de curând posibil, și să-I permitem Duhului să vorbească, manifestându-și suflarea Sa”. Că lucrările Sinaxei au înaintat în această direcție, cunoaștem din rezultatele concrete ale lucrărilor acesteia: lucrările Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe se vor desfășura în biserica „Sfânta Irina” din Constantinopol, locul unde a avut loc și cel de al II-lea Sinod Ecumenic; fiecare Biserică Ortodoxă va fi reprezentată de un număr maxim de 24 de ierarhi; hotărârile vor fi adoptate prin consens, iar votul va fi exprimat de către Întâistătorul fiecărei Biserici; data va fi în preajma Rusaliilor anului 2016, fiind convocat de către Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I. În acest sens, un Comitet Interortodox special va lucra din septembrie 2014 până la Sfintele Paști ale anului 2015, urmat de o Conferință Panortodoxă Presinodală, în prima jumătate a anului 2015.

Între cuvântările celorlalți Întâistători de Biserici Ortodoxe, mesajul Preafericitului Patriarh Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, intitulat: „Sinaxa panortodoxă – eveniment spiritual reprezentativ”, s-a bucurat de o deosebită apreciere. Axat pe înțelegerea teologică a evenimentului ca atare, acesta delimita și problemele cu care se confruntă astăzi Biserica Ortodoxă: secularismul, fenomenul migrației și consecințele crizei economice și financiare. În mare parte, quintesența ideilor mesajului Preafericitului Sale se regăsesc și în mesajul Patriarhului Bartolomeu I, ca și în Mesajul final al Întâistătorilor Bisericilor Ortodoxe, semnat în seara zilei de 8 martie și proclamat la finalul Sfintei Liturghii din Duminica Ortodoxiei, pe data de 9 martie, prin glasul Arhim. Bartolomeu Samaras, secretarul Sinodului Patriarhiei Ecumenice.

După cum se cunoaște, din partea Bisericii Cehiei și Slovaciei nu a participat nimeni, datorită unor probleme legate de nerecunoașterea canonicității demersului de alegere al unui nou Întâistător, la nivel panortodox. Delegația Patriarhiei Antiohiei nu a semnat deciziile și Mesajul final al Sinaxei, neparticipând nici la concelebrarea Sfintei Liturghii, din Duminica Ortodoxiei, arătându-și, în acest fel, indignarea față de conflictul cu Patriarhia Ierusalimului, în privința nou createi Mitropolii de Quatar, teritoriu considerat de Patriarhia Antiohiei ca aflându-se în aria sa de jurisdicție.

Se pot spune multe despre întreg procesul demarării, de la începutul secolului XX, a procedurilor și a dialogurilor

interortodoxe, cu privire la necesitatea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe. Între marile personalități ale Bisericii Ortodoxe care au făurit calea spre acest eveniment s-a numărat și Patriarhul Miron Cristea, primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. În cadrul unui periplu de vizite fraterne, pe care Preafericirea Sa le-a făcut în anul 1928, avea să susțină, atât în prezența Patriarhului Ecumenic Vasile al III-lea, la Fanar (23-24 mai), dar și la Atena, Alexandria și Ierusalim, necesitatea unui Sfânt și Mare Sinod al Bisericii Ortodoxe, ca reacție la demararea

acestor discuții, de către însuși Patriarhul Ecumenic Vasile al III-lea. La finalul slujbei de Te Deum din Catedrala Arhiepiscopiei Atenei, în prezența Arhiepiscopului Hrisostom al Atenei, dar și a membrilor Sinodului Bisericii Ortodoxe a Greciei, Patriarhul Miron Cristea (ajuns cu vaporul de la Constantinopol) avea să spună: „Bisericile Ortodoxe locale trebuie să susțină demersurile Patriarhiei Ecumenice și să o considere instituție de căpătâi. Sunt de părere că trebuie să fie convocat iarăși un Sinod Panortodox (n.tr., la început așa i se spunea, ulterior folosindu-se sintagma de *Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe*), care să se preocupe cu problemele interne ale Bisericilor Autocefale, să definească termenii și condițiile în cadrul cărora Biserica e chemată să-și desfășoare activitatea”.

Prezenta Sinaxă Panortodoxă de la Constantinopol este a VII-a astfel de întrunire a Întâistătorilor de Biserici Ortodoxe, care are loc în timpul păstoririi Patriarhului Bartolomeu I ca și Patriarh Ecumenic, personalitate de excepție a vremurilor noastre, care a făcut din desideratul consolidării unității panortodoxe, una dintre dimensiunile fundamentale ale diaconiei sale în Biserică. Acest aspect este adesea mărturisit de către Sanctitatea Sa, nu doar în cuvântări și mesaje oficiale, dar și în dialoguri de taină. Om al discuțiilor teologice profunde și, în același timp, o persoană prietenoasă, cu o aură de seninătate aparte, Sanctitatea Sa este înzestrat cu acea *pace a profunzimilor*, pe care doar la oamenii lui Dumnezeu o poți întâlni.

Într-una dintre lucrările sale, Patriarhul Bartolomeu I avea să scrie: „Europa trebuie să crească asemenea unei catedrale: cu temelii puternice în trupul pământului și cu un imens elan spre cer!” Prin întreg acest demers de susținere neconținută a unității panortodoxe, alături de ceilalți Întâistători de Biserici Ortodoxe, fiind, prin providența lui Dumnezeu, Patriarhul Ecumenic care va convoca Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe, Sanctitatea Sa ne arată că întreaga lume trebuie „să crească asemenea unei catedrale”, cu „temelii puternice în trupul pământului”, în realismul contextului actual al lumii și al vieții Bisericii, dar „și cu un imens elan spre cer”, elan care nu trebuie să susțină doar dorul după Dumnezeu, ci și consolidarea de caractere.

Pentru înaintași, cuvenită cinstire Episcopului dr. VISARION AȘTILEANU – centenarul nașterii

Ierarhul pe care îl aducem în atenție a văzut lumina zilei în data de 14 martie 1914, în Cluj, primind la botez numele Vasile. Tot la Cluj a frecventat, între 1925-1933, cursurile liceale, după care s-a înscris la Academia Teologică Greco-Catolică din aceeași localitate. A frecventat însă numai doi ani (1933-1935), întrucât, începând cu anul 1935, a beneficiat de o bursă de studii la Colegiul „De Propaganda Fide” din Roma, unde a obținut licența (în 1941), iar după un an și doctoratul. Pe lângă Teologie a audiat și cursuri de Filosofie.

Reîntors în țară, a fost hirotonit preot pentru Biserica „Bob” din Cluj, îndeplinind și funcția de secretar eparhial la Episcopia Greco-Catolică din urbea de pe Someș (între 1942 și 1948).

În octombrie 1948, după 250 de ani de dezbinare abuzivă a Bisericii strămoșești, s-a făcut pasul „reîntoarcerii acasă”, cum, pe bună dreptate, a fost apreciat actul semnat la Cluj, de către 36 de protopopi și preoți greco-catolici, de revenire la Biserica Ortodoxă. Acei 36 de clerici îi reprezentau pe alți 430 de parohi greco-catolici de pe întreg arealul transilvan, care și ei au adoptat aceeași decizie de revenire acasă, la Biserica Ortodoxă.

Pentru a asigura o legătură permanentă a acestor clerici și a comunităților parohiale, pe care ei le păstoreau, cu centrul mitropolitan de la Sibiu, convocatorul grupului de la Cluj, protopopul Traian Belasçu, a fost încadrat ca vicar-arhiepiscopesc.

În 1958, la sărbătorirea unui deceniu de la reintegrare, și fostul secretar eparhial al Episcopiei Greco-Catolice din Cluj, pr. dr. Vasile Aștilean, a revenit la Ortodoxie. Tot atunci a fost numit inspector general patriarhal și concomitent preot la Bisericile „Tatu” și „Antim” din București. A îndeplinit aceste responsabilități până în 1961, când a fost promovat ca și consilier patriarhal. În 1962 a fost apoi ales episcop-vicar patriarhal, fiind călugărit în prealabil la Mănăstirea Sinaia, cu numele de Visarion, nume la care se va mai adăuga, după hirotonia ca episcop, și cel de Ploieșteanul. Îl succeda în această funcție pe episcopul-vicar patriarhal Teoctist Arăpașu, care tocmai a fost ales episcop al Aradului, Ienopoliei și Hălmeagului.

În 1967, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a adoptat o hotărâre care viza consolidarea, pe plan intern, a lucrării pastoral-misionare, dar și asumarea, pe plan extern, a unor responsabilități în dialogul ecumenic, ce se manifesta cu tot mai multă amploare. Astfel, s-a decis repunerea în funcție a posturilor de arhieriei și episcopi-vicari și la centrele episcopale și mitropolitane, posturi care fuseseră reactivitate la Patriarhie încă din 1950. Pe cele două posturi activau, la momentul acela, episcopii-vicari patriarhali Antim Nica și Teoctist Arăpașu, ultimul fiind succedat, așa cum am spus, începând cu 1962, de către ierarhul pe care îl comemorăm.

Timp de șapte ani (până în 1969) noul episcop-vicar patriarhal a îndeplinit cu zel responsabilități pastoral-misionare și administrative, la Patriarhie.

În urma hotărârii sinodale din 1967, de care am pomenit, și mitropolitul Nicolae Mladin a înaintat Sfântului Sinod o cerere de reactivare a postului de episcop-vicar de la Sibiu. Odată cu cererea de reactivare a postului respectiv a făcut și propunerea ca episcopul-vicar patriarhal, Visarion Ploieșteanul, să se reîntoarcă în Ardeal, unde problema refacerii unității de credință era mai actuală decât în oricare altă parte. Cel propus pentru această funcție avea de acum o temeinică experiență arhierescă în spațiul Ortodoxiei românești. Așa se face că, în sesiunea sinodală din 19.XII.1968, episcopul-vicar patriarhal, dr. Visarion Aștileanu a fost ales episcop-vicar al Mitropoliei Ardealului, cu titlul de Rășinăreanul, titlu moștenit de la înaintași, în aceeași slujire arhierescă, precum au fost arhieriei-vicari: Ilarion Pușcariu (între 1921 și 1922), dr. Vasile Stan (între 1928 și 1938) și Teodor Scorobeș (între 1945 și 1948).

Instalarea în funcție a noului episcop-vicar Visarion Aștileanu Rășinăreanul a avut loc în Duminica din 1 iunie 1969.

Au urmat, după acel moment, patru ani de slujire și strânsă conlucrare nu doar cu întâistătătorul Mitropoliei Ardealului, dr. Nicolae Mladin, dar și cu ceilalți arhipăstori ai eparhiilor sufragane: episcopul Teofil Herineanu al Clujului, revenit și el la Biserica Ortodoxă Română, în 1949, și episcopul dr. Vasile Coman al Oradiei.

Încredințat, așa cum scrie Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Evrei (3, 1), „că tot arhierul este luat dintre oameni și rânduit pentru oameni, spre cele ce sunt ale lui Dumnezeu”, noul episcop-vicar al Mitropoliei Ardealului s-a străduit să îndeplinească această menire.

A suplini o vreme și postul nou-înființat de Ecumenism și Patrologie de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

Prioritare pentru noul episcop-vicar au fost vizitele canonice în parohii, prilejuri care au stimulat activitatea pastoral-misionară a preoților. A făcut parte și din delegații care au reprezentat Biserica noastră la diferite congrese și dialoguri ecumenice.

Când, în 1973, s-a vacantat postul de episcop al Episcopiei Aradului, prin alegerea episcopului de atunci, Teoctist Arăpașu, ca mitropolit al Olteniei, în data de 10 iunie a aceluiași an a fost ales, tot printr-o decizie a colegiului electoral bisericesc, experimentatul vlădică dr. Visarion Aștileanu Rășinăreanul, de la Sibiu. L-am caracterizat ca „experimentat” întrucât acumulasese deja o experiență de 33 de ani de slujire la altar și în administrația bisericească.

Episcopia Aradului era și este și astăzi o străveche vatră de credință și viață religioasă. Slujiseră aici ierarhi de renume, precum: Miron Romanul, Ioan Mețianu, amândoi aceștia ajungând mai apoi mitropoliți ai Ardealului, Ioan Papp, Grigorie Comșa, Andrei Magieru, Nicolae Corneanu, actualul I.P.S. Mitropolit al Banatului, și Teoctist Arăpașu.

Noul ierarh s-a legat, la acel moment al alegerii, cu un adevărat jurământ cum că „prin cuvânt de învățătură, prin rugăciune și fapte bune va sluji pe Hristos Mântuitorul, Biserica Ortodoxă Română și Patria străbună”. S-a și străduit, mai apoi, să respecte acel jurământ. În cei 11 ani de arhipăstorie la Arad a stimulat și a sprijinit zidirea de noi lăcașuri de închinăciune, dar și restaurarea altora, între care și a celor trei vestite mănăstiri din eparhie: Hodoș-Bodrog (pentru care a tipărit și o valoroasă monografie), Arad-Gai și Prislop.

A fost la fel de activ și în reprezentarea eparhiei în toate forurile administrativ-bisericești ale Mitropoliei Banatului și Patriarhiei Române, ca și în conlucrarea interconfesională și ecumenică.

N-a neglijat, atât cât timpul i-a îngăduit, nici activitatea de cercetare științifică. A publicat în revistele patriarhale și cele mitropolitane studii, articole, reportaje și predici. În câteva dintre aceste studii a abordat, cu o fundamentare temeinică, evenimentul reîntregirii bisericești din Transilvania.

În 6 august 1984, la vârsta de 70 de ani, ierarhul eparhiei de la granița de vest a României s-a mutat în veșnicie. Își doarme somnul de veci la Mănăstirea Hodoș-Bodrog, în cripta episcopilor Aradului.

Ca urmare a popasului său la Sibiu, în cei patru ani și mai bine de slujire ca episcop-vicar, am socotit că avem datoria să publicăm în foia șaguniană „Telegraful Român” acest scurt cuvânt de omagiere, la împlinirea centenarului nașterii sale și a celor 30 de ani de la adormirea sa în Domnul.

Nu putem încheia decât cu rugăciunea: Să-i fie memoria binecuvântată!

Pr. Prof. Dr. Dumitru ABRUDAN

In memoriam

PĂRINTELE PROTOPOP GREGORIU CERNEA (1931- 2014)

Născut la data de 27 decembrie 1931 în comuna Bruiu, județul Sibiu, din părinții Grigore și Victoria Cernea, a fost al patrulea copil din cei 10 frați, 5 băieți și 5 fete, din care au rămas în viață 7 frați și surori.

De multe ori ne spunea că a avut o copilărie frumoasă, fără prea multe griji, că i-a plăcut să cânte de copil în strana bisericii din satul natal și că pe la vârsta de 12 ani era și crâșnic, și clopotar, și cântăreț în strună, dar cea mai mare dorință era să devină preot.

Școala primară a făcut-o în satul natal (1939-1946), a urmat apoi timp de doi ani cursurile Școlii de cântăreți bisericești „Dimitrie Cunțan” din Sibiu.

În anul 1952 a fost admis la Institutul Teologic de Grad Universitar din Sibiu, pe care l-a absolvit în anul 1956. În anul 1951 s-a căsătorit cu Voichița Bergheta din Bruiu, iar la 25 martie 1954, pe când era încă

student la Teologie, a fost hirotonit diacon pe seama capelei Institutului Teologic din Sibiu, de către mitropolitul Nicolae Bălan, care i-a spus: „Să vii să te fac diacon pentru că îmi place cum cânti”. În anul 1956 a fost numit preot paroh la Dealu Frumos, parohie pe care a păstorit-o până în anul 1961, când, prin transfer, se întoarce în satul natal, la Bruiu-Șomartin, unde a activat ca preot paroh aproape 15 ani. La 1 ianuarie 1976 a fost numit de către mitropolitul Nicolae Mladin preot paroh la parohia Agnita I și protopop al Protopopiatului Agnita. Până în anul 2004 și-a îndeplinit această misiune de protopop cu multă responsabilitate. În 2004 s-a retras din funcția de protopop, din cauza unor suferințe care au început să apară încă din anul 2002, dar a rămas preot paroh la Agnita I până în noiembrie 2007, când s-a pensionat. Dumnezeu i-a binecuvântat viața de familie cu trei copii: Angela, Marius (decedat la 6 săptămâni) și Olimpiu.

La împlinirea vârstei de 80 de ani, într-un interviu pe care i l-am luat pentru foaia *Ortodoxia pe Valea Hârtibaciului*, ne spunea atât de frumos: „Relațiile mele cu credincioșii din parohiile pe care le-am păstorit au fost excelente. Nu am avut nicio discuție în contradicție, nu am avut niciun reproș de a face cuiva, deși poate uneori era cazul. Mi-am făcut datoria, i-am iubit pe oameni și au rămas mereu în sufletele mele”.

A botezat peste 2000 de prunci, a cunoscut peste 1500 de tineri și a condus pe ultimul drum al acestei vieți peste 1800 de credincioși.

Pentru întreaga sa activitate a fost distins cu rangul bisericesc de iconom stavrofor, iar Primăria Orașului Agnita i-a acordat titlul de cetățean de onoare.

Pr. Mihai NAICU (Protopop Agnita)

• AGENDA PASTORALĂ •

P.S. ANDREI FĂGĂRĂȘANUL, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

Duminică, 2 martie. A slujit Sfânta Liturghie în Parohia Porumbacu de Sus – Răsăriteană (pr. paroh Nicolae Ancău). A rostit un cuvânt de învățătură.

Luni, 3 martie. A oficiat Canonul cel Mare al Sf. Andrei Criteanul în Biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena” din Sibiu.

Marti, 4 martie. A oficiat Canonul cel Mare al Sf. Andrei Criteanul în Biserica „Nașterea Domnului” (str. Constituției) din Sibiu.

Miercuri, 5 martie. A oficiat Canonul cel Mare al Sf. Andrei Criteanul în Biserica „Sf. Mc. Pantelimon și Sf. Ierarh Andrei Șaguna” din Sibiu.

Joi, 6 martie. A oficiat Canonul cel Mare al Sf. Andrei Criteanul în Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” (cartierul Valea Aurie) din Sibiu.

Vineri, 7 martie. A săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Capela Mitropolitană din Sibiu.

Duminică, 9 martie. A săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Ierarh Vasile cel Mare în Biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena” din Sibiu.

Miercuri, 12 martie. A efectuat vizite pastorale în parohiile: Apoldu de Sus, Apoldu de Jos, Sângătin și Ludoș, din Protopopiatul Săliște.

Vineri, 14 martie. A efectuat vizite pastorale în parohiile: Gusu, Presaca, Păuca, Broșteni și Bogatu Român, din Protopopiatul Săliște.

Sâmbătă, 15 martie. A săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Ioan Gură de Aur în Biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena” din Agnita. A participat la slujba înmormântării P.C. Pr. Protopop Gregoriu Cernea, rostind și un cuvânt de învățătură.

Duminică, 16 martie. A săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Ierarh Vasile cel Mare în Parohia Boholț, Prot. Făgăraș II (pr. paroh Ioan Paroș). A rostit un cuvânt de învățătură.

Luni, 17 martie. A săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena” din Sibiu.

Miercuri, 19 martie. A efectuat vizite pastorale în parohiile: Tâlmăciu I, Tâlmăciu II, Tâlmăcel și Turnu Roșu, din Protopopiatul Avrig.

Vineri, 21 martie. A efectuat vizite pastorale în parohiile: Sebeșul de Sus, Sebeșul de Jos, Racovița, Avrig I și Avrig-Catedrală, din Protopopiatul Avrig.

Duminică, 23 martie. A săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Ierarh Vasile cel Mare la Schitul Breaza, unde a avut loc și hirotonia Ierodiaconului Dosoftei, unul din viețuitorii schitului. A rostit și un cuvânt de învățătură. Seara a oficiat slujba Vecerniei la Mănăstirea Boholț-Făget și rasoforia sorei Sofia, care primește numele Serafima.

Marti, 25 martie – Sărbătoarea Bunei Vestiri. A săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Ioan Gură de Aur la Mănăstirea Orlat. A rostit un cuvânt de învățătură.

Miercuri, 26 martie. A efectuat vizite pastorale în parohiile: Săcădate, Sărata și Porumbacu de Jos, din Protopopiatul Avrig.

Sâmbătă, 29 martie. A efectuat vizite pastorale în parohiile: Porumbacu de Jos (unde a săvârșit Sf. Liturghie), Porumbacu de Sus – Apuseană, Porumbacu de Sus – Răsăriteană și Glâmbocă, din Protopopiatul Avrig.

Duminică, 30 martie. A săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Ierarh Vasile cel Mare la Mănăstirea Berivoi, unde a avut loc și rasoforia fratelui Ilie Toma, care primește numele Iorest. A rostit și un cuvânt de învățătură.

Întocmit de Diac. Ovidiu MUREȘAN

Învierea Domnului, dezlegarea legăturilor morții

Paștele este trecerea firii omenești de la moarte la viață. Este schimbarea percepției noastre, a oamenilor, cu privire la existență în ansamblul ei și, în mod special, cu privire la existența noastră. Totul se schimbă, toate se redefinesc în funcție de Înviere. Chiar și postul, pe care tocmai l-am încheiat, deși ne amintește de moartea pe care păcatul a introdus-o în firea noastră, face acest lucru punându-ne dinainte, în permanență, Învierea.

Această schimbare de viziune este posibilă în special datorită faptului că noi suntem dezlegați prin Înviere de legăturile morții. Moartea nu mai are stăpânire asupra noastră, deoarece a fost biruită, iar biruința asupra ei a fost repurtată de Iisus Hristos, Dumnezeu întrupat. Din moment ce Învierea Domnului lucrează în firea noastră, toate ale noastre se schimbă, chiar și modul în care noi L-am cunoscut sau îl cunoaștem pe Dumnezeu.

Astfel, „dacă necunoașterea lui Dumnezeu însemna moarte, cunoașterea lui Dumnezeu este viață, viața cea adevărată, adică veșnică”, deoarece, prin Înviere, viața noastră devine o cunoaștere continuă a lui Dumnezeu, cunoaștere care nu se mai poate încheia decât cu viața, iar nu cu moartea [la Pr. Dr. Vasile Gavrilă, *Studiu introductiv* la lucrarea lui Alexander Schmemmann, *Postul Mare*, trad. și studiu introductiv de Pr. Dr. Vasile Gavrilă, ediția a doua, Ed. Sophia, București, 2013, p. 9-10].

În Triod totul începe de jos, de foarte de jos. Condiția umană evocată este una a păcătoșeniei, a îndepărtării de Dumnezeu, a suferinței generate de această îndepărtare/instrăinare de Dumnezeu, care îmbracă extrem de multe aspecte, vizibile în special în caracterul omului.

Totul pare să se desfășoare invers, plecând de la o condiție căzută și urcând spre o condiție adamică ce amintește nu doar despre cădere, ci și despre faptul că omul este conștient întru totul de starea de plâns în care a ajuns și își cultivă dorința sinceră de întoarcere, de apropiere de Dumnezeu, de ieșire din întinericul păcatului și de sălășluire, prin lumină, întru Lumină.

De fapt, este o întoarcere la viața „normală”, care caracteriza perioada primordială a umanității, perioadă înlocuită prin căderea primului om de suferință și moartea care sunt omniprezente în lume [cf. Alexander Schmemmann, *Postul Mare*, p. 78].

În momentul în care începem să ne angajăm în Postul Paștilor începem să vedem cât de slabi suntem și aproape neajutorati în lupta aceasta a noastră împotriva noastră și că avem nevoie de harul divin ca să ne întărească și să ne ajute în lupta aceasta. Ceea ce trebuie să punem noi, din partea noastră este numai voința aceasta de a lucra, de a săvârși virtuțile, ca să ne luminăm ființa pe dinăuntru.

Rățiunea de a fi a postului este aceea de a ne conștientiza cu privire la necesitatea întoarcerii noastre nu spre ceva ce este străin de noi, ci spre ceva ce odată am avut și am pierdut. Întoarcerea survine căderii lui Adam prin înșelarea lui de către diavol, astfel încât raportarea lui Adam la Dumnezeu nu mai este directă, nemijlocită. Ori, în cazul cântărilor Triodului, în momentul în care aude cuvintele rostite sau cântate de strană fiecare credincios realizează că i se cere o raportare personală la Dumnezeu.

Una dintre cântările din prima săptămână a Postului Mare spune: „*Făcătorul meu Domnul, luând țărână din pământ și însuflețindu-mă cu suflare de viață, m-a înviat* (lat. *animat* – adus la viață, însuflețit) și *m-a cinstit a fi stăpânitor pe pământ tuturor celor văzute și locuitor împreună cu îngerii*” (din slujba Vecerniei). Așa a fost făcut omul și așa a fost rânduit să viețuiască.

Luând în considerare cele de mai sus, putem avea o imagine și mai clară a vocației omului. Cântarea citată spune: „*...M-a cinstit a fi stăpânitor pe pământ tuturor celor văzute*”. Sf. Ioan Gură de Aur spune că „chipul lui Dumnezeu” (Fac. 1, 26) se referă la stăpânirea pe care a primit-o omul prin suflarea de viață – sufletul – dată de Dumnezeu, dar nu peste cele nevăzute, ci peste cele văzute ale lumii. Însă el își pierde stăpânirea asupra lumii prin ispita diavolului.

Într-o altă cântare se evidențiază profunzimea suferinței lui Adam: „*Adam cu plângere a strigat: Vai mie, că sarpele și femeia de la dumnezeiasca îndrăzneală m-au gonit și din desfătarea raiului mâncarea din pom m-a instrăinat*”. Iar, în continuare, Triodul vorbește despre consecințele căderii: „*Vai mine, nu mai pot răbda ocara. Cel ce eram odinioară împăratul tuturor făpturilor celor pământești ale lui Dumnezeu, acum rob m-am făcut*

dintr-o sfățuire fără de lege. Și cel ce eram îmbrăcat oarecând cu mărirea nemuririi, cu piele de om muritor cu jale sunt înfășurat” (Stihira I, Laudele la Utrenie).

Așadar, mâncarea din pomul cunoștinței binelui și răului înstrăinează pe om de natura sa. Conform referatului biblic, după cădere, Dumnezeu îl strigă pe primul om: „Adame, unde ești?” „Doamne, m-am ascuns, că sunt gol și m-am temut”. Pielea, epiderma, este cea prin care luăm contact cu lumea, ne adaptăm la lume, dar, în același timp, pielea aceasta dobândită prin cădere în locul îmbrăcăminții de slavă, ne mijlocește jalea, deoarece suntem legați prin ea de mortalitatea manifestată prin călcarea poruncii.

„*Vai mie!* – spune Adam – *Ce plângere îmi voi lua mie întru ajutor?*” De multe ori în Sfintele Evanghelii Mântuitorul ne avertizează cu privire la starea celor care nu practică întoarcerea la Dumnezeu: vor ajunge în locul fără de Dumnezeu, și „acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților”. Din acest motiv, ni se pare că plângerea este o pedeapsă. Plângem de supărare, de necaz, dar și de bucurie și, atunci când plângem, ni se pare că suntem de plâns. Însă din fragmentul de mai sus vedem că plângerea, de fapt, ne ajută. Așa spune Adam: Cum voi putea să găsesc plângerea care să mă ajute să mă pot suporta pe mine însumi. Nu plângerea e pedeapsa, plângerea care pedepsește. Plângerea și scrâșnirea dinților este, într-adevăr, a celor care nu se întorc niciodată. Plânsul pentru starea păcătoasă în care am ajuns prin căderea lui Adam nu este ceva ce lipsește în vremea postului, ci este plânsul care ne ajută în postire, plânsul omului duhovnicesc.

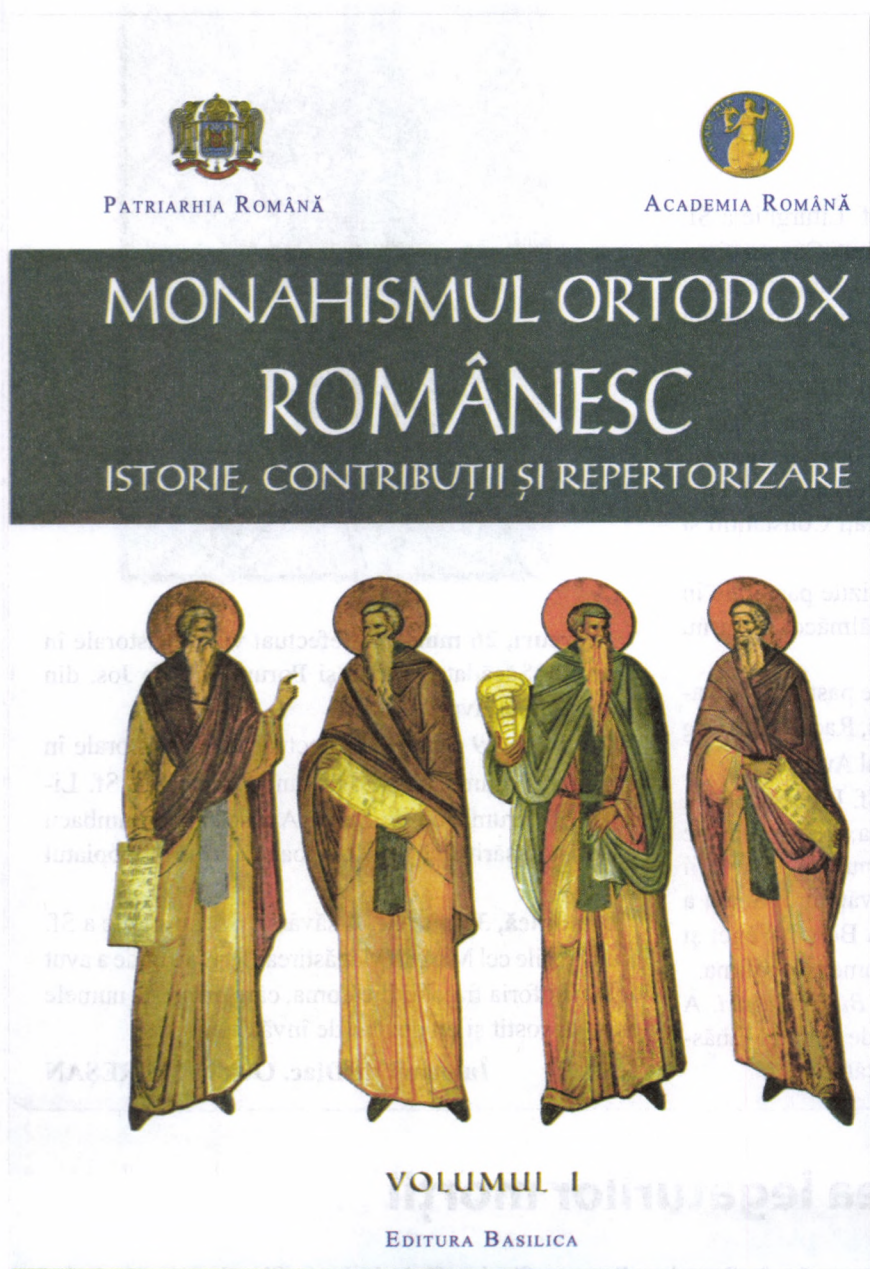
Postul ne învață să fim mulțumiți cu ceea ce avem, chiar dacă este foarte puțin. Mai mult, postul ne învață să fim mulțumiți dacă îl avem pe Dumnezeu în viața noastră. Orice altceva, în orice cantitate, nu-L poate înlocui pe Dumnezeu. De aceea, întrebarea pe care trebuie să suntem îndemnați să ne-o repetăm mereu în vremea postului este: Noi ce ne dorim?

Desigur, Învierea, care să ne dezlege de legăturile morții. Hristos a înviat!

Pr. Vasile GAFTON

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

O nouă apariție editorială fundamentală pentru Biserica Ortodoxă Română: *Monahismul ortodox românesc. Istorie, contribuții și repertorizare*

Am fost obișnuiți în ultimii ani, prin purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, ca, pentru fiecare domeniu important al vieții bisericești, să fie editată o lucrare științifică de sinteză, definitorie pentru identitatea noastră ca Biserică Ortodoxă.

Încă din primii ani ai păstoririi Preafericirii Sale a fost pregătită, într-un timp relativ scurt, o Enciclopedie a Ortodoxiei românești, ca un început al unui șir impresionant de lucrări de sinteză în care să fie cuprinse toate aspectele teologice, practice și misionare ale Bisericii noastre.

Astfel, un prim proiect de analiză sintetică a demersurilor teologice în ortodoxia românească din secolul al XX-lea până în prezent a apărut la Editura Basilica, în anul 2011, volumul intitulat: *Teologia ortodoxă în secolul al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea*, în care s-a dorit, pe de o parte, să se arate într-un mod extrem de sintetic care au fost factorii care au determinat și au influențat dezvoltarea teologiei ortodoxe, iar pe de altă parte, să se prezinte dia-cronic tematica principalelor discipline teologice ortodoxe. Un numeros colectiv de dascăli de teologie au reușit să prezinte pentru prima dată în lumea ortodoxă, într-un mod unitar, aspectele și evoluția diverselor domenii ale teologiei ortodoxe în genere, concentrându-se cu prioritate asupra

preocupărilor teologice românești, din secolul XX și până în prezent.

În anul 2012, a apărut tot la prestigioasa Editură Basilica, cu înalta binecuvântare a Preafericirii Sale, un impresionant *Dicționar de muzică bisericească românească*, lucrare care reușește să redea sintetic toate preocupările din domeniul slujirii liturgice și al frumuseții melodice a imnelor și cântărilor bisericești din tot spațiul ortodox. În același timp, numeroșii colaboratori, ierarhi, profesori universitari și profesori de seminar, au reușit să evidențieze în contribuțiile lor nivelul înalt al preocupărilor și realizărilor din acest domeniu, precum și specificul românesc al creațiilor muzicale bisericești.

Șirul prezentărilor sintetice ale vieții Bisericii Ortodoxe a fost întregit în acest an cu apariția primului volum al monumentalei lucrări intitulate: *Monahismul ortodox românesc. Istorie, contribuții și repertorizare*, rezultatul unei fructuoase

colaborări între Patriarhia Română și Academia Română. Valoarea inestimabilă a volumului este dată în primul rând de implicarea Părintelui Profesor Dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, în realizarea și coordonarea acestei impresionante lucrări științifice.

Acest prim volum al trilogiei dedicate monahismului ortodox își propune să prezinte originile și evoluția vieții monahale atât în creștinismul răsăritean, cât și în cel apusean. Autorii și-au propus pentru început să prezinte fundamentarea biblică și patristică a acestui mod unic de viață spirituală, pentru ca mai apoi să analizeze din punct de vedere istoric începuturile monahismului ortodox în Egipt, Țara Sfântă, Muntele Sinai și Siria. Evoluția vieții monahale în diferitele zone geografice ale Răsăritului ortodox i-a imprimat și un specific național de așa manieră încât autorii au găsit de cuviință să prezinte distinct și în mod sintetic modul în care s-a dezvoltat monahismul bizantin, cel balcanic, cel ucraineano-rus și cel georgian.

Al doilea capitol al lucrării este dedicat începuturilor monahismului din țara noastră. Analizând primele mărturii istorice cunoscute privind prezența și influența monahismului asupra vieții bisericești din țările române, autorii

au dorit să pună în evidență contribuțiile unor teologi și personalități reprezentative ale vieții monahale românești din Scythia Minor.

Monahismul românesc a cunoscut o evoluție și o înflorire deosebită în perioada Evului Mediu, iar acestei perioade îi este dedicat cel de al treilea capitol al prezentei lucrări. Părintele Academician Mircea Păcurariu vorbește aici despre rolul mănăstirilor în apărarea Ortodoxiei și, implicit, în promovarea și apărarea identității noastre naționale. Totodată, aici sunt prezentate aspecte ale monahismului din fiecare dintre „țările” românești (Țara Românească, Moldova, Banatul și Basarabia). O contribuție specifică la acest amplu subiect a fost adusă de Prof. Dr. Paul Brusanowski de la Facultatea de Teologie din Sibiu, care a analizat influența pe care a avut-o *dreptul ctitoricesc* asupra evoluției monahismului românesc.

Același autor analizează în cel de al patrulea capitol modul în care s-a dezvoltat viața monahală în perioada modernizării statului român, prezentând reglementările bisericești și de stat privitoare la monahism, aferente acelei perioade. Totodată, situația monahismului din secolul al XIX-lea și până la 1918 din toate zonele geografice locuite de români este prezentată sintetic de autor din dorința de a sublinia specificul local al vieții monahale din toate provinciile românești.

Ultimul capitol al lucrării este dedicat monahismului românesc de după Marea Unire și până în prezent, fiind prezentată situația din perioada de până la 1948, apoi implicarea deosebită pentru salvarea monahismului în perioada comunistă și, în cele din urmă, evoluția sa de după 1990.

Socotită pe bună dreptate ca un eveniment editorial deosebit, lucrarea: *Monahismul ortodox românesc. Istorie, contribuții și repertorizare* umple un gol bibliografic și răspunde unei necesități resimțite în preocupările teologice ortodoxe.

După cum arăta și Preafericitul Părinte Patriarh Daniel la lansarea cărții de la Academia Română, „*lucrarea urmărește o mai bună cunoaștere a istoriei monahismului ortodox românesc, o înțelegere mai profundă a spiritualității și activității vieții monahale din mănăstirile noastre, dar mai ales pomenirea tuturor ierarhilor, domnitorilor, duhovnicilor din mănăstiri, a monahilor și monahiilor de peste veacuri, care au ținut aprinsă făclia credinței apostolice strămoșești, fiind un rezultat foarte frumos al eforturilor a două instituții fundamentale ale României (Patriarhia Română și Academia Română), atât în ceea ce privește conținutul, cât și aspectul.*”

Mitropolitul Laurențiu

REDACTOR-ȘEF:

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Editor:** Pr. Dr. Savu Popa – *Consilier cultural*. **Secretar de redacție:** Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** P.S. Andrei Făgărășanul, Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție on-line:** Dragoș Boicu

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2014 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403

Tiparul executat la *Tipografia Șaguniana* – Sibiu